

وزارت جهاد كشورى
سازمان تحقيقات، آموزش و ترويج كشاورزى
دفتر امور اقتصادى
مرکز تحقيقات و آموزش كشاورزى و منابع طبيعى استان يزد

گزارش نظارت بر اجراى برنامه الكوى كشت ملى محصولات كشاورزى استان يزد
سال زراعى ۱۴۰۳-۰۴

تهيه و تدوين:

دکتر علیرضا نکویی، دکتر محمد اکرامی، سید علیرضا اسمعیل زاده حسینی، دکتر محمدرضا وظیفه شناس، دکتر
عباس پورمیدانی و دکتر علیرضا توکلی

خرداد ۱۴۰۵

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

شناسنامه گزارش

عنوان: گزارش نظارت بر برنامه الگوی کشت ملی محصولات کشاورزی (استان یزد) سال زراعی ۱۴۰۳-۱۴۰۴

نظارت و مشاوره:

تهیه و تدوین: دکتر علیرضا نکویی، دکتر محمد اکرامی، سید علیرضا اسمعیل زاده حسینی، دکتر محمدرضا وظیفه شناس، دکتر عباس پورمیدانی و دکتر علیرضا توکلی

همکاران کمیته اصلی: سید علیرضا اسمعیل زاده حسینی، عباس حاجی حسینی، محمدرضا وظیفه شناس، اکبر شیخ علیشاهی، محمد اکرامی، محمدحسن رحیمیان، محمدصادق مهبینی فر، سید عباس آتشی، علی ایزدی، ابولفضل دهقانی، محمدرضا فلاطونی، محمد رضا غفاریان، علی زمانی، عبدالله عزیزیان، سید مهدی میرآتشی، حسین شکری، محمدحسین دهقانی زاده، اعظم میرجلیلی

تهیه و تنظیم: دفتر امور اقتصادی سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

ناشر: دفتر امور اقتصادی

شمارگان: محدود

نوبت چاپ: اول

محل اجرا: استان یزد

تاریخ شروع: شهریور ۱۴۰۳ به مدت یکسال و شش ماه

شماره ثبت:

تاریخ ثبت: ۱۴۰۵

نشانی: تهران، بزرگراه شهید چمران، خیابان یمن، باغ کشاورزی، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

تلفن: ۲۲۴۰۲۳۰۰

فهرست مطالب

۴	چکیده
۵	وضعیت کشاورزی استان یزد
۵	سیمای عمومی بخش کشاورزی استان یزد
۷	تعریف الگوی کشت
۷	اهداف و رویکردهای برنامه در استان یزد
۷	تقسیم کار استانی در راستای اجرای برنامه عملیاتی
۸	ارزیابی اجرای الگوی کشت
۱۹	موانع، مشکلات و چالش های اجرای طرح الگوی کشت در سطح استان، احصا شده توسط کارگروه نظارت استان یزد
۲۰	مسائل و مشکلات اجرای برنامه در استان
۲۰	محورهای اساسی جهت اجرای الگوی کشت در سطح استان موارد ذیل می باشند:
۲۱	جمع بندی و نتیجه گیری
۲۲	توصیه های فنی
۲۲	پیشنهادهای
۲۲	منابع

فهرست جدول ها

۹	جدول ۱- سطح زیر کشت، عملکرد و تولید محصولات عمده زراعی در برنامه و میزان تحقق آن در استان یزد (سال زراعی ۱۴۰۳-۰۴)
۱۰	جدول ۲- عملکرد، نیاز آبی یک فصل، میزان آب مصرفی و بهره وری مصرف آب در استان یزد (سال زراعی ۱۴۰۳-۰۴)
۱۱	جدول ۳- درصد آبیاری سطحی، درصد آبیاری بارانی و درصد آبیاری قطره ای تیپ در استان یزد (سال زراعی ۱۴۰۳-۰۴)
۱۲	جدول ۴- وضعیت و سطح اجرای سیستم های آبیاری نوین و نصب کنتور هوشمند در استان یزد (سال زراعی ۱۴۰۳-۰۴)
۱۲	جدول ۵- تسطیح و یکپارچه سازی اراضی، درجه مکانیزاسیون کشاورزی و ضریب نفوذ بذر گواهی شده
۱۳	جدول ۶- سطح اجرا شده گلخانه در استان یزد
۱۴	جدول ۷- مقادیر کودهای مصرفی ازته، فسفره و پتاسه در برنامه و میزان تحقق آن در سال زراعی ۱۴۰۳-۰۴ برای استان یزد
۱۵	جدول ۸- سطح زیر کشت محصولات مختلف زراعی در اراضی S1-S3 مبتنی بر سامانه تناسب اراضی در استان یزد
۱۷	جدول ۹- فعالیت های رسانه ای جمعی و انفرادی
۱۸	جدول ۱۰- سازه های ترویجی
۱۸	جدول ۱۱- فعالیت های آموزشی- ترویجی موضوعی و محصولی

چکیده

هدف از نظارت بر برنامه الگوی کشت پایش، ارزیابی، اصلاح و به‌هنگام‌سازی انتظارات پیش‌بینی شده و نتایج به دست آمده و ارائه بازخورد به عوامل تدوین کننده و اجرایی برنامه، به منظور برطرف نمودن نقاط ضعف و تقویت نقاط قوت آن و نظارت مستمر بر اجرای مناسب برنامه در راستای رویکردهای تعیین شده است. به منظور جمع‌بندی و تعیین میزان دستیابی به اهداف اصلی برنامه الگوی کشت در استان یزد در سال زراعی ۱۴۰۴-۱۴۰۳، از شاخص ضریب تحقق یک استفاده گردید. بطوریکه در صورت تحقق هر یک از برنامه‌های ابلاغی بین ۹۰-۱۱۰ درصد ضریب تحقق یک، تحقق ۸۰ تا ۱۲۰ درصد ضریب تحقق ۸/، ۷۰ تا ۱۳۰ درصد ضریب تحقق ۶/، و در صورت تحقق کمتر از ۳۰ درصد برنامه ابلاغی، ضریب تحقق ۲/۰ تعلق گرفت. میزان تحقق برنامه در استان یزد در خصوص سطح زیر کشت محصولات ۹۹٪ (میانگین وزنی)، میزان تحقق برنامه در خصوص عملکرد محصولات ۱۰۱٪ و در خصوص تولید محصولات مهم این میزان ۸۵٪، میانگین درصد تحقق شاخص‌های مختلف ۷۶ درصد بود که با توجه به اجرای الگوی کشت نمی‌تواند میانگین قابل قبولی باشد.

کلمات کلیدی: الگوی کشت، امنیت غذایی، پایداری منابع

مقدمه

وضعیت کشاورزی استان یزد

استان یزد با وسعتی معادل ۷۴۵۱۳ کیلومتر مربع، متوسط بارندگی سالیانه ۸۷ میلیمتر و اقلیمی خشک و شکننده در حاشیه فلات مرکزی ایران قرار دارد. براساس آخرین سرشماری جمعیت استان بالغ بر ۱.۱۳۸۵۳۳ نفر می باشد که ۸۵ درصد آن در مناطق شهری و ۱۵ درصد آن در مناطق روستایی سکنی گزیده اند. از نظر تقسیمات سیاسی، این استان دارای ۱۲ شهرستان، ۲۱ شهر، ۲۱ بخش و ۴۵ دهستان می باشد.

شکل ۱- نقشه شهرستان‌های استان یزد براساس تقسیمات سیاسی

اطلاعات موجود گویای فعالیت حدود ۵۴ هزار نفر از جمعیت ساکن استان در بخش کشاورزی است که با همت والای آنها استان یزد علی رغم روبرو بودن با تنگناها و محدودیت های اقلیمی به ویژه فقر منابع آبی نه تنها بالاترین بهره وری را در اختیار دارد بلکه در بسیاری از عرصه های تولید محصولات کشاورزی و پروتئینی از متوسط عملکرد بیشتری از میانگین کشوری برخوردار بوده و رتبه های برتر و ممتازی را در سطح ملی به خود اختصاص داده است .

سیمای عمومی بخش کشاورزی استان یزد

این روند تاریخی توسعه اقتصادی کشورها نشان می دهد که عمده کشورهای توسعه یافته دنیای امروز، کشاورزی را به عنوان بخش زیربنایی توسعه اقتصادی خود انتخاب کرده و با استفاده از ظرفیت های فراوان این بخش توانسته اند علاوه بر تامین نهاده های مناسب برای رشد سایر بخش ها، به توسعه سایر بخش ها نیز دست یابند. استان یزد هم در همین راستا و با استفاده از ظرفیتها و مزیت های موجود در این راه گام نهاده بطوریکه که علاوه بر پیشرو بودن در برخی از فعالیتهای کشاورزی از جایگاه مناسبی نیز در این زمینه برخوردار می باشد. بخش کشاورزی استان با دارا بودن ۱۵ درصد شاغلین، ۹ درصد از تولید ناخالص داخلی استان (GDP) را به خود اختصاص داده است. سطح کل اراضی زیر کشت استان معادل ۱۳۰۰۰۰ هکتار بوده

است که از این مقدار ۲۶ درصد را محصولات زراعی و ۷۲.۵ درصد را محصولات باغی و ۱.۵ درصد را سطوح گلخانه ای تشکیل داده‌اند. در مجموع حدود ۱ درصد از کل سطح زیر کشت آبی کشور در این استان واقع شده است. این در حالی است که سهم تولیدات استان از کشور بالغ بر ۱.۳ درصد می باشد. بهره‌برداران سخت کوش این دیار در سال ۱۴۰۲ بالغ بر ۱.۷۲۶ میلیون تن (تولیدات باغی ۳۳۰ هزار تن، تولیدات زراعی ۵۵۶ هزار تن، تولیدات دامی ۳۴۰ هزار تن و تولیدات گلخانه ای ۵۰۰ هزار تن) از انواع محصولات کشاورزی به ارزشی بالغ بر ۶۵۰۰۰۰ میلیارد ریال را تولید و به بازار مصرف ارسال نموده اند. هم اکنون این استان ۲۱ درصد سهم تولید محصولات سبزی و صیفی گلخانه ای کشور، ۲.۳ درصد از تولیدات دامی و بالغ بر ۱.۵ درصد از تولیدات باغبانی کشور را به خود اختصاص داده است.

سرانه تولید استان از سرانه تولید کشور در اکثر فعالیت‌ها بیشتر می باشد که این خود نشان از روحیه سخت کوشی و همچنین بهره‌وری مناسب از زمین و آب توسط کشاورزان این خطه می باشد. علی‌رغم شرائط طبیعی نامساعد حاکم بر استان (خصوصاً بروز خشکسالی‌های اخیر) با برنامه‌ریزی‌های صورت گرفته و تلاش بی‌وقفه تولیدکنندگان در زمینه‌های مختلف کشاورزی و دامپروری با تکیه بر آب مجازی، توجه به کشتهای گلخانه ای، مدیریت بهینه مصرف آب، موفقیت‌های شایانی حاصل گردیده و استان در این عرصه نیز جایگاه ویژه‌ای را به خود اختصاص داده است. نکته حائز اهمیت اینکه: بخش دام، طیور و گلخانه، فقط با ۶.۵ درصد آب در اختیار ۵۲ درصد تولیدات بخش کشاورزی استان را تحقق بخشیده است.

هم‌اکنون حدود ۵۰ درصد از گوشت طیور، شیر تولیدی و تخم مرغ تولیدی استان مازاد بر مصرف بوده و به بازارهای خارج از استان عرضه می شود. این در حالی است که در بخش تولیدات دامی رویکرد استان مبتنی بر ورود آب مجازی بوده است. همچنین زیربخش زراعت و باغبانی از ظرفیت‌های صادراتی بالغ بر ۷۰ درصد روناس، ۶۵ درصد پسته، ۲۵ درصد زعفران، ۶۰ درصد محصولات سبزی و صیفی گلخانه‌ای و ۷۰ درصد انواع گل بر خوردار می باشد. همچنین در تولید محصولات گلخانه ای استان با سطحی معادل ۲۱۰۰ هکتار زمینه تولید ۵۰۰ هزار تن محصولات سبزی و صیفی گلخانه ای را فراهم نموده است. وبا داشتن سهم ۲۱ درصدی از تولیدات کشور رتبه دوم تولید را در این بخش به خود اختصاص داده است. از دیگر قابلیت‌های این بخش میتوان از: وجود زیر ساخت‌های مناسب در مجتمع های دام و طیور و گلخانه نیز نام برد که از این حیث نیز استان جایگاه نخست کشور را دارا می باشد.

این استان به رغم محدودیت منابع آبی و خشکی اقلیم به لطف برخورداری از کشاورزان سخت کوش این دیار، دارای جایگاه مناسبی در کشور می باشد، این جایگاه مرهون نگاه آب محور و اقتصادی در فعالیتهای این بخش است.

جایگاه نخست: پرورش اسب، پرورش بلدرچین، کبک، تولید روناس، بز سانن، پرورش تیلایا، تولید نهال گواهی شده پسته
جایگاه دوم: تولید محصولات گلخانه ای، تولید پسته

جایگاه سوم: تولید انار و پرورش شتر

جایگاه چهارم: تولید زردآلو و قیسی بادام

جایگاه هفتم: زعفران

جایگاه هشتم: خرما

از سویی بخش کشاورزی به سبب ارزآوری و اشتغالزایی مستقیم و غیرمستقیم به عنوان یکی از بخش‌های اقتصادی، نقش مؤثری در توسعه اقتصادی استان دارد. سوای این، کشاورزی توأم با دامداری و صنایع تبدیلی در این پهن دشت کویری منافع دیگری را در بر دارد که حفظ و پایداری روستاها و زیستگاه‌های انسانی، جلوگیری از تشدید روند مهاجرت و در نتیجه حاشیه‌نشینی شهرها، کاهش نرخ بیکاری و جلوگیری از گسترش کویر و بالاخره تأمین امنیت عمومی جامعه و تولید بخشی از کالری و پروتئین مورد نیاز مردم و حتی در بسیاری از موارد پاسخگویی به نیاز بازار داخلی از اهم آن‌ها محسوب می‌شوند.

تعریف الگوی کشت

الگوی کشت عبارتست از تدوین و اجرای نظام کشت محصولات کشاورزی (زراعی و باغی) مبتنی بر شرایط اقلیمی، بهره برداری بهینه از آب، خاک و گیاه متناسب با ظرفیت‌ها و مزیت اقتصادی کشور با رعایت کلیه مسائل علمی، فنی، مدیریتی و ملاحظات زیست محیطی در راستای دستیابی به تأمین امنیت غذایی پایدار و اقتدار غذایی که باختصار تعیین هدفمند نوع محصول، مکان تولید و مقدار آن در بازه زمانی مشخص بیان میشود. به عبارت دیگر، الگوی کشت برنامه ساختاری و عملیاتی تحقق امنیت غذایی میباشد.

الگوی کشت عبارت است از پاسخ به این سوال که چه کسی، کجا، چه زمانی، چه محصولی کشت کند که منافع جمعی تأمین شود.

اهداف و رویکردهای برنامه در استان یزد

اهداف اصلی برنامه الگوی کشت مبتنی بر تعاریف پیش گفته و به شرط توسعه زیرساخت‌های لازم به خصوص زیرساخت اطلاعات آماری مکان محور و توصیفی دقیق واحدهای بهره برداری کشاورزی، اجرای کاداستر اراضی، هوشمند سازی و نفوذ فناوری‌های نوین در واحدهای تولیدی، هماهنگی در خصوص زنجیره ارزش محصولات کشاورزی در سطح کشور و استان به شرح زیر می باشد:

(۱) امنیت غذایی با محوریت سلامت محصول، افزایش ضریب خوداتکائی به محصولات تولیدی

(۲) پایداری تولید

(۳) ارتقاء بهره‌وری نهاده‌ها، عملکرد، فرآیندهای داشت، برداشت، نگهداری و فرآوری

(۴) صرفه جوئی ارزی

(۵) ارتقای شاخص‌های اقتصادی و تجاری ملی و بهره‌برداران

تقسیم کار استانی در راستای اجرای برنامه عملیاتی

اجرای الگوی کشت بدون مشارکت همه‌ی ارکان موثر در سطح استان، همچنین هماهنگی‌های بین استانی در سطح کشور و هماهنگی با سیاست‌های ملی الگوی کشت، میسر نخواهد بود لذا در استان یزد برای اجرای مناسب الگوی کشت با سیاست‌های ابلاغی در سازمان جهاد کشاورزی، کارگروه اجرایی الگوی کشت تشکیل گردید. اولین اقدام کارگروه هماهنگی بین

ادارات مرتبط با الگوی کشت بوده که با برگزاری جلسات متعدد با کارشناسان و مدیران سازمان جهاد کشاورزی استان و سایر ادارت مربوطه در جهت پیشبرد برنامه الگوی کشت اقدامات لازم انجام گرفت. همچنین کارگروه نظارت بر اجرای الگوی کشت استان با ریاست رئیس مرکز تشکیل و براساس دستورالعمل نظارت اقدامات و کار نظارتی را در استان انجام داده شد.

شکل ۲ و ۳- برگزاری جلسات کارگروه نظارت بر اجرای الگوی کشت در استان یزد سال زراعی ۱۴۰۴-۱۴۰۳

ارزیابی اجرای الگوی کشت

بر اساس برنامه ابلاغی الگوی کشت محصولات زراعی استان برای سال زراعی ۱۴۰۴-۱۴۰۳ جداول اجرای الگوی کشت در استان یزد تکمیل گردید که نتایج این جداول به تفکیک مورد بررسی و تحلیل آماری قرار گرفته است. جدول ۱ سطح زیر کشت، عملکرد و تولید محصولات عمده زراعی در استان یزد را در برنامه و میزان تحقق آن در سال زراعی ۱۴۰۳-۰۴ نشان می‌دهد. در جدول ۲ میزان عملکرد محصولات زراعی برحسب کیلوگرم در هکتار، نیاز آبی یک فصل برحسب میلیمتر، میزان آب مصرفی برحسب متر مکعب در هکتار و بهره وری مصرف آب برحسب کیلوگرم بر متر مکعب طبق برنامه در سال زراعی ۱۴۰۳-۰۴ در استان یزد ارایه شده است. لازم به ذکر است که در این جدول تنها به محصولات غالب که سطح زیر کشت قابل توجهی داشته‌اند، اشاره شده و بقیه محصولات در سایر آورده شده است.

جدول ۱ - سطح زیر کشت، عملکرد و تولید محصولات عمده زراعی در برنامه و میزان تحقق آن در استان یزد (سال زراعی ۱۴۰۳-۰۴)

سال ۱۴۰۳-۰۴ (محقق شده)						سال ۱۴۰۳-۰۴ (طبق برنامه)			
نوع محصول	سطح (هکتار)	عملکرد (کیلوگرم در هکتار)	تولید (تن)	سطح (هکتار)	درصد تحقق	عملکرد (کیلوگرم در هکتار)	تولید (تن)	درصد تحقق	درصد تحقق
گندم آبی	8000	3580	28640	8500	106.3	4050	34425	113.1	120.2
گندم دیم	400	700	280	400	100.0	1500	600	214.3	214.3
جو آبی	3164	3000	9492	3000	94.8	3400	10200	113.3	107.5
جو دیم	200	1200	240	160	80.0	1200	192	100.0	80.0
ذرت دانه ای	2035	6758	13752.53	1500	73.7	7000	10500	103.6	76.3
عدس آبی	0	1282	0	0	0.0	0	0	0.0	0.0
عدس دیم	20	800	16	20	100.0	700	14	87.5	87.5
نخود دیم	145	700	101.5	145	100.0	600	87	85.7	85.7
گوجه فرنگی (فضای باز)	298	34800	10370.4	290	97.3	38000	11020	109.2	106.3
پیاز	297	56000	16632	280	94.3	57000	15960	101.8	96.0
کلزا	501	2256	1130.256	150	29.9	1100	165	48.8	14.6
هندوانه	166	29200	4847.2	120	72.3	38000	4560	130.1	94.1
خریزه	129	27460	3542.34	100	77.5	28000	2800	102.0	79.0
خیار (فضای باز)	157	22000	3454	130	82.8	25600	3328	116.4	96.4
ذرت علوفه ای	458	51770	23710.66	500	109.2	60000	30000	115.9	126.5
یونجه آبی	2998	11540	34596.92	2900	96.7	12806	37137.4	111.0	107.3
کنجد آبی	2000	1000	2000	1650	82.5	1000	1650	100.0	82.5
گلرنگ آبی	99	1340	132.66	5	5.1	1400	7	104.5	5.3
گلرنگ دیم	20	400	8	20	100.0	400	8	100.0	100.0
کاملینا (دیم)	10	500	5	1	10.0	500	0.5	100.0	10.0
پنبه	100	2260	226	50	50.0	1900	95	84.1	42.0
سایر (با ذکر نام)	13310	33000	439230.0	14000	105.2	29000	406000	87.9	92.4

جدول ۲- عملکرد، نیاز آبی یک فصل، میزان آب مصرفی و بهره وری مصرف آب در استان یزد (سال زراعی ۱۴۰۳-۰۴)

سال ۱۴۰۳-۰۴ (طبق برنامه)					
نوع محصول	عملکرد (کیلوگرم در هکتار)	میزان آب مصرفی (متر مکعب در هکتار)	بهره وری مصرف آب (کیلوگرم بر متر مکعب)	میزان بارش سال زراعی (میلیمتر)	بهره وری آب سبز (کیلوگرم بر متر مکعب)
گندم آبی	3580	5400	0.663		
گندم دیم	700			66.800	1.048
جو آبی	3000	5260	0.570		
جو دیم	1200			66.800	1.796
ذرت دانه ای	6758	6820	0.991		
عدس دیم	800			66.8	1.198
نخود دیم	700			66.8	1.048
لوییا	2053	5500	0.373		
گوجه فرنگی (فضای باز)	34800	8530	4.080		
سیب زمینی	20416	6210	3.288		
پیاز	56000	7500	7.467		
کلزا	2256	5760	0.392		
هندوانه	29200	5800	5.034		
خربزه	27640	5800	4.766		
خیار (فضای باز)	22000	8500	2.588		
ذرت علوفه ای	51770	6400	8.089		
یونجه آبی	11540	17000	0.679		
یونجه دیم	0			66.8	0
کنجد آبی	1000	4160	0.240		
گلرنگ آبی	1340	7510	0.178		
گلرنگ دیم	400			66.8	0.598802395
کلزا آبی	2256	5760	0.392		
کلزا دیم	0			66.8	0
کاملینا (دیم)	400			66.8	0.598802395
پنبه	2260	6450	0.350		
سایر (منداب علوفه ای، قصیل، تریکاله و.....)	33000	6500	5.077		

در جدول ۳ درصد آبیاری سطحی، درصد آبیاری بارانی و درصد آبیاری قطره ای تیپ برای ۱۹ محصول زراعی در سال زراعی ۱۴۰۳-۰۴ در استان یزد ارایه شده است.

جدول ۳ - درصد آبیاری سطحی، درصد آبیاری بارانی و درصد آبیاری قطره‌ای تیپ در استان یزد (سال زراعی ۱۴۰۳-۰۴)

نوع محصول	درصد آبیاری سطحی	درصد آبیاری بارانی	درصد آبیاری قطره‌ای تیپ
گندم آبی	99.2	0	5.8
جو آبی	99.8	0	0.2
ذرت دانه ای	80	0	20
عدس آبی	100	0	0
لوبیا	100	0	0
گوجه فرنگی (فضای باز)	77	0	23
سیب زمینی	100	0	0
پیاز	98.5	0	1.5
کلزا	100	0	0
هندوانه	77	0	23
خریزه	80	0	20
خیار (فضای باز)	81.3	0	18.7
ذرت علوفه ای	80	0	20
بونجه آبی	100	0	0
کنجد آبی	100	0	0
گلرنگ آبی	100	0	0
کلزا آبی	100	0	0
پنبه	100	0	0

در راستای افزایش راندمان آبیاری و کاهش تلفات آب در استان یزد، اجرای سیستم‌های نوین آبیاری و نصب کتورهای هوشمند در محصولات زراعی در سال ۱۴۰۳-۰۴ به شرح جدول ۴ ارائه شده است.

جدول ۴ - وضعیت و سطح اجرای سیستم‌های آبیاری نوین و نصب کتور هوشمند در استان یزد (سال زراعی ۱۴۰۳-۰۴)

سال ۱۴۰۳-۰۴ (محقق شده)							سال ۱۴۰۳-۰۴ (طبق برنامه)		
توضیحات	درصد تحقق	تحویل حجمی آب (مورد)	درصد تحقق	نصب کتورهای هوشمند (تعداد)	درصد تحقق	سطح اجرای سیستم‌های آبیاری نوین (هکتار)	تحویل حجمی آب (مورد)	نصب کتورهای هوشمند (تعداد)	سطح اجرای سیستم‌های آبیاری نوین (هکتار)
	100	39	100	39	49	395	39	39	800

در جدول ۵ تسطیح و یکپارچه سازی اراضی (هکتار)، درجه مکانیزاسیون کشاورزی (درصد) و ضریب نفوذ بذر گواهی شده (درصد) برای محصولات زراعی در سال زراعی ۱۴۰۳-۰۴ در استان یزد ارائه شده است.

جدول ۵- تسطیح و یکپارچه سازی اراضی، درجه مکانیزاسیون کشاورزی و ضریب نفوذ بذر گواهی شده

سال ۱۴۰۳-۰۴ (طبق برنامه)		سال ۱۴۰۳-۰۴ (محقق شده)					
تسطیح و یکپارچه سازی اراضی (هکتار)	درجه مکانیزاسیون کشاورزی (درصد)	ضریب نفوذ بذر گواهی شده (درصد)	تسطیح و یکپارچه سازی اراضی (هکتار)	درصد تحقق	درجه مکانیزاسیون کشاورزی (درصد)	درصد تحقق	ضریب نفوذ بذر گواهی شده (درصد)
0	43	38.6		0	50.5	130.829	33

جدول ۶ سطح اجرا شده گلخانه (هکتار) در هریک از شهرستان های استان یزد و هدف ۵ ساله (انتقال از فضای باز به گلخانه) در استان یزد ارایه شده است.

جدول ۶- سطح اجرا شده گلخانه در استان یزد

شهرستان	سال پایه	هدف ۵ ساله	هدف در سال ۱۴۰۳-۰۴	تحقیق در سال ۱۴۰۳-۰۴	درصد تحقق
ابركوه	28	50	6	8	134
اردكان	7	5	1	0.09	9
اشكذر	670	50	10	8	80
بافق	2	10	0	0	0
بهباد	1	5	1	0	0
تفت	77	10	1	0.7	70
خاتم	53	60	15	8	54
زارچ	140	30	2	1.4	70
مروست	30	55	5	1.5	30
مهریز	139	10	2	4.5	225
میبد	7	5	1	0	0
یزد	1026	60	10	23	230
جمع	2180	350	54	55.19	902

در جدول ۷ میزان مصرف کودهای ازته، فسفره و پتاسه در برنامه و میزان تحقق آن در استان یزد در سال زراعی ۱۴۰۳-۰۴ ارایه شده است.

جدول 7- مقادیر کودهای مصرفی ازته، فسفره و پتاسه در برنامه و میزان تحقق آن در سال زراعی ۱۴۰۳-۰۴

سال ۱۴۰۳-۰۴ (تحقق شده)						سال ۱۴۰۳-۰۴ (طبق برنامه)			نوع محصول
درصد تحقق	کود پتاسه (کیلوگرم در هکتار)	درصد تحقق	کود فسفره (کیلوگرم در هکتار)	درصد تحقق	کود ازته (کیلوگرم در هکتار)	کود پتاسه (کیلوگرم در هکتار)	کود فسفره (کیلوگرم در هکتار)	کود ازته (کیلوگرم در هکتار)	
42.5	85	30	90	80	240	200	300	300	گندم آبی
70	70	60	60	75	75	100	100	100	گندم دیم
60	60	20	60	50	150	100	300	300	جو آبی
10	10	15	15	25	25	100	100	100	جو دیم
20	40	25	50	43	129	200	200	300	ذرت دانه ای
0	0	0	0	0	0	100	100	100	عدس آبی
0	0	0	0	0	0	50	50	50	عدس دیم
0	0	0	0	0	0	100	100	100	نخود دیم
1	1	1	1	1	1	100	100	100	لوبیا
0	0	0	0	0	0	200	200	200	گوجه فرنگی (فضای باز)
0	0	0	0	0	0	100	100	300	پیاز
15	45	15	45	30	90	300	300	300	کلزا
0	0	0	0	0	0	200	100	200	خیار (فضای باز)
15	30	15	45	40	120	200	300	300	ذرت علوفه ای
25	50	25	50	30	90	200	200	300	یونجه آبی
10	30	10	30	25	75	300	300	300	کنجد آبی
0	0	0	0	0	0	100	100	300	گلرنگ آبی
0	0	0	0	0	0	100	100	100	کاملینا (دیم)
0	0	0	0	10	30	200	200	300	پنبه
0	0	0	0	15	30	200	200	200	سایر (ارزن دانه ای شلغم علوفه ای و ..)

جدول ۸- سطح زیر کشت محصولات مختلف زراعی در اراضی S1-S3 مبتنی بر سامانه تناسب اراضی و درصد تحقق آن در سال ۱۴۰۳-۰۴ در استان یزد

سال ۱۴۰۳-۰۴ (محقق شده)		براساس سامانه تناسب اراضی					
درصد تحقق	سطح کل S تا S۳	سطح کل S تا S۳	سطح S۳	سطح S۲	سطح S۱	سطح کل کشت شده	نوع محصول
۱۰۰	8500	7042	3224	3081	737	8000	گندم آبی
۱۰۰	400	0	0	0	0	400	گندم دیم
۱۰۰	3000	2816	1204	1196	416	3164	جو آبی
۹۰	160	0	0	0	0	200	جو دیم
۸۰	1500	1650	1650	0	0	2035	ذرت دانه ای
۱۰۰	20	0	0	0	0	20	عدس دیم
۱۰۰	145	0	0	0	0	145	نخود دیم
۱۰۰	290	159	71	88	0	298	گوچه فرنکی (فضای باز)
۱۰۰	280	177	139	38	0	297	پیاز
۳۵	150	435	216	219	0	501	کلزا
۹۰	120	89	32	58	0	166	هندوانه
۸۰	100	0	0	0	0	129	خریزه
۹۰	130	65	65	0	0	157	خیار (فضای باز)
۱۰۰	500	418	312	106	0	458	ذرت علوفه ای
۱۰۰	2900	1897	1339	462	96	2998	یونجه آبی
۹۰	1650	1811	1811	0	0	2000	کنجد آبی
۸	5	72	72	0	0	99	گلرنگ آبی
۱۰۰	20	0	0	0	0	20	گلرنگ دیم
۳۰	150	0	0	0	0	501	کلزا آبی
۱۰	1	0	0	0	0	10	کاملینا (دیم)
۲۰	50	0	0	0	0	100	پنبه
۱۰۰	14000	0	0	0	0	13310	سایر (با ذکر نام)

اطلاعات درج شده در جدول (۸) بر اساس استعلام انجام شده از سازمان جهاد کشاورزی استان یزد در خصوص سطح زیر کشت محصولات زراعی در سال ۱۴۰۳ می باشد. در خصوص تناسب اراضی برای کشت محصولات زراعی متفاوت در استان یزد، با بررسی انجام شده توسط بخش تحقیقات خاک و آب مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان یزد و با استناد به گزارشات بخش تناسب اراضی موسسه تحقیقات خاک و آب کشور، اطلاعات کامل در خصوص الگوی کشت توسط موسسه مذکور برای کمیته الگوی کشت سازمان تات به صورت جامع ارسال شده است (برای نمونه گزارش برنامه الگوی کشت محصولات کشاورزی، جلد اول، ویرایش پنجم: گزارش برنامه الگوی کشت محصولات زراعی در سال ۱۴۰۱-۱۴۰۲). توجه به این نکته ضروری است اطلاعات ارائه شده در سامانه تناسب اراضی مربوط به سال ۱۳۹۶ است که تا به امروز دستخوش تغییرات بسیاری بوده است و اطلاعات سامانه بیانگر شرایط فعلی نمی باشد. با این وجود بر اساس اطلاعات سامانه تناسب اراضی

و درصد سطوح ارایه شده در این سامانه برای استان یزد (سطوح S1، S2 و S3) این سطوح برای شرایط فعلی استان یزد به صورت تخمینی در جدول (۸) ارایه شده است. با توجه به مشورت انجام شده با بخش تناسب اراضی موسسه تحقیقات خاک و آب کشور تکمیل این جدول نیازمند بررسی کارشناسی و تخصصی آن موسسه با توجه به شرایط فعلی استان یزد می باشد. با توجه به قطع سامانه تناسب اراضی موسسه تحقیقات خاک و آب کشور از اواخر سال ۱۴۰۴، امکان بروز رسانی اطلاعات وجود نداشت و جدول فوق بر مبنای ضرایب سال قبل و با توجه به تغییرات سطح زیر کشت ارائه شده است. یکی از اهداف برنامه الگوی کشت اجرای فعالیت های ترویجی و آموزشی در راستای تدوین الگوی کشت می باشد که در سال ۱۴۰۳-۰۴ تحقق اهداف برنامه با برنامه های پیشنهادی پیشرفت خوبی داشته و انطباق برنامه با اهداف متناسب بوده که در جداول ۹، ۱۰ و ۱۱ این برنامه ها و فعالیت ها ارائه شده است.

جدول ۹- فعالیت های رسانه ای جمعی و انفرادی

فعالیت های رسانه ای جمعی و انفرادی				عنوان فعالیت
توضیحات	درصد تحقق	تحقیقی سال ۱۴۰۳-۰۴	طبق برنامه ۱۴۰۳-۰۴	
بدلیل عدم تامین اعتبارات امکان تولید و پخش در شبکه استانی	0	0	12	برنامه تلویزیونی
بدلیل قطعی اینترنت و شرایط جنگی کلاسهای مجازی به حد نصاب نرسید	40	20	50	شبکه برکت استان
بدلیل عدم تامین اعتبارات امکان تولید و پخش در شبکه استانی	0	0	12	برنامه رادیویی
	50	1	2	فیلم آموزشی ترویجی
	0	0	2	موشن گرافی
	20	3	15	کلیپ
	100.0	6	6	نشریه ترویجی
	50	1	2	بروشور ترویجی
	400	16	4	پوستر ترویجی
	0	0	4	پادکست
	#DIV/0!	5	0	اینفوگرافیک
	20	1	5	مجموعه عکس ترویجی
	50.0	57	114	جمع کل

جدول ۱۰- سازه های ترویجی

سازه های ترویجی				عنوان فعالیت (تعداد)
توضیحات	درصد تحقق	تحقیق سال ۱۴۰۳-۰۴	طبق برنامه ۱۴۰۳-۰۴	
	100	2	2	مزارع نوآوری
	100	34	34	سایت های ترویجی
	100	26	26	کانون های یادگیری
	100	5	5	کانون های جوانان روستایی و عشایری
	100	41	41	صندوق های خرد روستایی
	100	38	38	مزارع الگویی
	100	19	19	مکان های اجرای طرح های تحقیقی- ترویجی
	100	66	66	رویدادها جشنواره ها و نمایشگاه ها

جدول ۱۱- فعالیت های آموزشی- ترویجی موضوعی و محصولی

فعالیت های آموزشی- ترویجی موضوعی و محصولی				عنوان فعالیت (تعداد)
توضیحات	درصد تحقق	تحقیق سال ۱۴۰۳-۰۴	طبق برنامه ۱۴۰۳-۰۴	
	100	46	46	دوره های مهارت آموزی بهبود و ارتقای مهارت فنی
	100	12	12	روزهای مزرعه
	100	66	66	روز انتقال یافته های تحقیقاتی
	100	2	2	هفته انتقال یافته های تحقیقاتی
	94.7	180	190	دوره های ترویجی
	97.142	170	175	کارگاه ترویجی
	100	42	42	بازدیدهای ترویجی
	40	20	50	غیرحضور آموزش برخط با استفاده از شبکه برکت
	100	19	19	طرحهای تحقیقی- ترویجی
	95.142	66600	70000	ارتباطات انفرادی و چهره به چهره

موانع، مشکلات و چالش های اجرای طرح الگوی کشت در سطح استان، احصا شده توسط کارگروه نظارت استان یزد

- ❖ مهم ترین چالش اجرای الگوی کشت در یزد، محدودیت شدید آب همراه با نبود انگیزه اقتصادی کافی برای تغییر الگوی فعلی است. بدون اصلاح هم زمان سه محور زیر، اجرای الگوی کشت صرفاً جنبه توصیه ای خواهد داشت:
 - ✓ مدیریت علمی و سخت گیرانه منابع آب
 - ✓ ایجاد مشوق های اقتصادی و بازار مطمئن برای محصولات کم آب بر
 - ✓ مشارکت فعال و آموزش هدفمند کشاورزان
- ❖ علیرغم افزایش بی سابقه دمای هوای استان (دو برابر متوسط کشوری) در تیر و مرداد ماه، قطعی برق ۷۷ درصد چاه های کشاورزی به دلیل ناترازی برق منجر به تنش های آبی و گرمایی و خسارت در میزان تولید و نارضایتی شدید کشاورزان گردید.
- ❖ خاموشی چاه های کشاورزی توسط آب منطقه ای در شهریور ماه به دلیل تمام شدن شارژ آب موجب شد که کشاورزان نتوانند به موقع گندم، کلزا و جو بکارند.
- ❖ عدم پرداخت کامل یارانه بذر، شرکت های تولید کننده بذر را دچار مشکل کرده و احتمال دارد همه کشاورزان قادر به خرید بذر اصلاح شده نباشند
- ❖ پرداخت نشدن به موقع بخشی از مطالبات گندمکاران استان یزد باعث چالش برای خرید نهاده ها در فصل جدید برای کشاورزان شده است.
- ❖ عدم اعلام قیمت تضمینی گندم برای تصمیم گیری کشت در شهریور ماه چالشی برای کشاورزان بوده است و پایین بودن قیمت جو موجب عدم استقبال کشاورزان برای کشت آن در سال جاری شده است.
- ❖ عدم تحقق ۱۰۰ درصد اعتبارات در بخش ترویج
- ❖ اعمال تعرفه های جدید گاز مشترکین بخش کشاورزی براساس مصوبه مورخ ۱۴۰۳/۰۸/۲۰ هیأت محترم وزیران به استناد مفاد تبصره (۸) قانون بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور توسط شرکت ملی گاز ایران و تأثیر مستقیم بر افزایش هزینه تولید سامانه کود با وجود اهمیت بالای آن در بخش کشاورزی، با چالش های زیر روبرو است که بهره وری کشاورزان را تحت تأثیر قرار می دهد:
- قطعی های مکرر سامانه شاهکار و مشکلات در تعیین هویت کاربران در سامانه دولت من، دسترسی کشاورزان به سامانه را با اختلال مواجه می کند
- آموزش ناکافی با توجه به تغییرات مداوم سامانه ها
- عدم امکان ویرایش حواله الکترونیکی توسط عوامل کاربر دولتی، کشاورزان را مجبور می کند تا کل سهمیه سالانه خود را یکجا درخواست کنند که این امر می تواند منجر به انباشت بی مورد کود شود
- کندی سامانه و قطعی های امنیتی اینترنت، در برخی موارد سامانه را برای چند روز از دسترس خارج می کند
- عدم ارتباط بین سامانه پود و سامانه پایش مواد کودی، باعث بروز مشکلات در ثبت اطلاعات می شود

-ارسال پیامک‌های متعدد به کشاورزانی که چند قطعه زمین و محصول مختلف دارند، باعث ایجاد مزاحمت و سردرگمی می‌شود

-افزایش امنیت شبکه امری ضروری می‌باشد.

مسائل و مشکلات اجرای برنامه در استان

- ۱- وجود طرح های کلان موازی در سطح استان
- ۲- عدم وجود انسجام سازمانی بین ادارات مختلف مرتبط با اجرای الگوی کشت
- ۳- عدم وجود هماهنگی بین بخش دولتی و بخش خصوصی
- ۴- عدم تامین منابع مالی جهت اجرا
- ۵- پذیرش سخت الگوی کشت توسط کشاورزان
- ۶- وجود امکان دشوار تغییرات الگوی کشت در سطح استان به خاطر وجود باغ های متمرکز به عنوان بخش قابل توجهی از سطح زیر کشت (بیش از نیمی از مساحت سطح زیر کشت استان) و سرمایه گذاری های چندین ساله برای توسعه این باغات

محورهای اساسی جهت اجرای الگوی کشت در سطح استان موارد ذیل می باشند:

- جامع نگری در سطوح کلان و مبارزه با نگرش جزیره‌ای
- تحلیل جامع سیستم‌ها
- دانش محوری، استفاده از فناوری های نوین در کنار توجه به دانش بومی
- توسعه زیرساخت ها به خصوص اجرای کاداستر و ایجاد بانک جامع اطلاعات کشاورزی

راه حل اساسی در جهت رفع مشکلات تعیین و ارائه الگوی کشت و به عبارتی بهتر برنامه‌ریزی برای هر قطعه از اراضی و یا واحدهای بهره برداری کشاورزی است. با تعیین الگوی کشت می‌توان اهداف حداکثر بهره‌وری و عملکرد در کنار کنترل بازار، حفاظت از منابع پایه آب و خاک، عدالت اجتماعی و در نهایت پیگیری اهداف استراتژیک را پیگیری و به سرانجام رساند. تعیین الگوی کشت یعنی ارائه برنامه برای کشت سال آتی به طوری که حداکثر اهداف مورد نظر برآورده گردد. شکی نیست که ارائه این برنامه نیاز به تحلیل جامع سیستم از یک طرف و مدلسازی و شبیه‌سازی از طرف دیگر دارد. در این راستا وجود اطلاعات کافی نقشی مهم و اساسی را بازی می‌کند و هر قدر کمیت و کیفیت این اطلاعات بیشتر باشد قدرت، صحت و تنوع خروجی‌ها در فضای مدلسازی بیشتر خواهد شد. اطلاعات حاصل از طرح بانک جامع اطلاعات کشاورزی استان، می‌تواند اساس و پایه اطلاعات مورد نیاز برای ارائه یک الگوی کشت کارا و پربازده باشد به نحوی که تنوع اهداف این الگوی کشت مشکلات اساسی را از پیش پای توسعه پایدار بخش کشاورزی در استان و کشور بردارد. همچنین با استفاده از کلیه اطلاعاتی که توسط بانک جامع فراهم می‌گردد:

- می‌توان الگوی کشت را با توجه به اهداف کوتاه مدت و بلند مدت (از قبیل افزایش تولید، خودکفایی در مورد محصولی خاص، اشتغال‌زایی، رفع سمیت خاک و ...) تعیین نمود.
- می‌توان مدل‌هایی را تعریف کرد که با در نظر گرفتن شرایط آب و هوایی (خشکسالی، نرمال یا ترسالی) و ویژگی‌های منطقه الگوی کشت مناسب را در سال پیش‌روی در اختیار قرار دهند.
- می‌توان امکان ثبت نام اینترنتی برای کشت را فراهم کرد و کشاورزان از بین انتخاب‌هایی که با توجه به الگوی کشت به آنها داده می‌شود، اقدام به کشت محصول نمایند.
- می‌توان میزان آبیاری و زمان آبیاری را با توجه به الگوی کشت به کشاورزان اعلام نمود و با کتورهای هوشمند پایش و کنترل کرد و نهاده‌ها را با برنامه‌ریزی مدون و با رعایت اصول کشاورزی پایدار در اختیار کشاورزان قرار داد.
- می‌توان با استفاده از تصاویر ماهواره‌ای، داشتن اطلاعات تولید در سال‌های قبل و دانستن میزان سلامت گیاه، مدلی را تعریف نمود که میزان عملکرد را تخمین بزند.
- می‌توان دماهای اکسترمم را پیش‌بینی کرد و برای جلوگیری از خسارت اقدام نمود.
- می‌توان با یکپارچه‌سازی کشت، آفات و بیماری‌ها و علف‌های هرز را به صورت بیولوژیک و یا با استفاده از پهبادها با هزینه کمتری کنترل کرد.
- می‌توان مناطق پربازده برای هر محصول را تعیین و اقدام به کشت مقرون به صرفه محصولات نمود.
- می‌توان مناطق کم‌بازده را شناسایی و دلایل را بررسی و راهکار ارائه نمود.
- و در نهایت می‌توان محصول با کیفیت و ارگانیک متناسب با اهداف اجرای الگوی کشت ایجاد نمود.

جمع بندی و نتیجه گیری

به منظور جمع‌بندی و تعیین میزان دستیابی به اهداف اصلی برنامه الگوی کشت در شاخص سطح زیر کشت، از شاخص ضریب تحقق استفاده گردید (جدول ۱۲). بطوریکه در صورت تحقق سطح ابلاغی بین ۹۰-۱۱۰ درصد ضریب تحقق یک و ... در انتها در صورت تحقق کمتر از ۵۰ درصد سطح ابلاغی، ضریب تحقق ۰/۲ تعلق می‌گیرد. بر این اساس میزان تحقق برنامه در خصوص سطح زیر کشت محصولات مهم ۹۹٪ (میانگین وزنی) بود. همچنین میزان تحقق برنامه در خصوص عملکرد محصولات ۱۰۱ و تولید ۸۵٪ بوده است. میانگین درصد تحقق شاخص‌ها در این استان با افزایش چشمگیری نسبت به سال گذشته بیش از ۷۶ درصد بود (جدول ۱۳). لذا در مجموع اجرای برنامه در استان یزد با اهداف برنامه الگوی کشت ابلاغی در حد قابل قبول ارزیابی می‌شود. لازمه تحقق کامل اجرای الگوی کشت ملی، بسترسازی فرهنگی و پذیرش موضوع از طرف کشاورزان، هماهنگی و همسویی کلیه دستگاههای اجرایی مرتبط و توجه ویژه نهادهای حاکمیتی و مجلس شورای اسلامی می‌باشد.

جدول ۱۲- ضریب تحقق برنامه برای درصدهای مختلف

ضریب تحقق	درصد تا	درصد از
۱	۱۱۰	۹۰
۰/۸	۱۲۰	۸۰
۰/۶	۱۳۰	۷۰
۰/۴	۱۵۰	۵۰
۰/۲	۱۵۰≤	≤۵۰

در مجموع اجرای برنامه در سال سوم اجرا در استان یزد با اهداف برنامه الگوی کشت ابلاغی تا حدودی قابل قبول ارزیابی می شود، برای تحقق بیشتر برنامه در سال های آتی اجرای الگوی کشت و در جهت رفع نواقص برنامه ۱۴۰۳-۱۴۰۴ بایستی تلاش نمود. اصلاح و تحقق این برنامه نه تنها همت مدیران استانی را طلب می نماید، بلکه بایستی سیاستمداران و مسئولین محترم وزارت جهاد کشاورزی با همکاری نهادهای حاکمیتی و مجلس شورای اسلامی در خصوص تصویب قوانین حمایتی در زمینه الگوی کشت همکاری لازم را داشته باشند.

جدول ۱۳- درصد تحقق واقعی شاخص های مختلف در برنامه ابلاغی در استان یزد (۱۴۰۳-۱۴۰۴)

شاخص	درصد تحقق واقعی برنامه ابلاغی (٪) سال ۱۴۰۴-۱۴۰۳
سطح زیر کشت	۹۹
عملکرد محصولات	۱۰۱
تولید	۸۵
اجرای سیستم های آبیاری نوین	۴۹
درجه مکانیزاسیون کشاورزی	۱۳۰
ضریب نفوذ بذر گواهی شده	۳۳
احداث گلخانه	۹۰
کود از ته	۷۰
کود فسفره	۳۰
کود پتاسه	۲۰
S3 تا S1 سطح کل	۸۰
فعالیت های رسانه ای جمعی و انفرادی	۵۰
سازه های ترویجی	۱۰۰
فعالیت های آموزشی- ترویجی	۹۵
میانگین درصد تحقق شاخص ها	۷۶

- در نهایت بایستی به این نکته اشاره شود که بیش از نیمی از مساحت استان یزد را باغات مثمر می باشند که برای توسعه آن ها چندین سال هزینه و سرمایه گذاری شده است. لذا تغییر در برنامه های الگوی کشت بسیار دشوار و با ریسک و عدم پذیرش بیشتری همراه هستند. از طرف دیگر با توجه به خشکی اقلیم استان یزد، قطره قطره منابع آبی از اهمیت بالایی برخوردار است و لذا برنامه ریزی برای اجرای الگوی کشت بایستی به صورت دقیق فراهم گردد. در واقع عملکرد و به عبارتی بهترین تولید در واحد سطح به همراه برنامه ریزی بازار و سودآوری با طور قابل توجهی مد نظر قرار گیرد. بایستی به طور جایگاه استفاده از فناوری های مختلف نظیر مدلسازی ها و برنامه ریزی های الگوی کشت، فناوری های پایش و پیش بینی و جمع آوری داده، فناوری های مرتبط با تغذیه گیاه و ... بایستی کاملاً مشخص باشد. در شرایط فعلی این موارد چندان در سطح استان توسعه نیافته اند و لذا مشکلات مربوط به اجرای الگوی کشت در سطح استان مشهود است.
- همچنین باتوجه به اینکه در استان یزد کار گروه مدیریت یکپارچه حوزه آبخیز در استانداری تشکیل شده است و طی سال های گذشته سند بهره وری آب و برنامه سازگاری با خشکی و کم آبی در استان تهیه و تدوین گردیده، لذا به منظور عدم موازی کاری دستگاه های اجرایی و مرتبط با اجرای الگوی کشت، پیشنهاد می گردد که اجرای برنامه الگوی کشت در سال آینده به صورت یکپارچه و در قالب مدیریت جامع حوزه های آبخیز صورت گیرد.

توصیه های فنی

- ۱- برگزاری جلسات در بازه زمانی مشخص با سازمان جهاد کشاورزی استان در جهت بررسی و پیگیری برنامه اجرای الگوی کشت
- ۲- برگزاری جلسات هماهنگی با استانداری جهت یکپارچه سازی طرح های کلان مرتبط با الگوی کشت در سطح استان
- ۳- برگزاری جلسات هماهنگی با استانداری جهت ایجاد انسجام سازمانی بین بخش های تاثیرگذار اجرای الگوی کشت
- ۴- استفاده از فناوری های نوین به خصوص فناوری اطلاعات در اجرایی کردن الگوی کشت
- ۵- بکارگیری ظرفیت موسسات تحقیقاتی و دانشگاهی در برنامه ریزی ها، اجرا و نظارت و ارزیابی الگوی کشت
- ۶- استفاده از ظرفیت بخش خصوصی به ویژه شرکت های دانش بنیان در فرآیند های اجرایی الگوی کشت
- ۷- توزیع مناسب نهاده ها و در نظر گرفتن برنامه های تشویقی اجرای الگوی کشت در مزارع

پیشنهادهای:

- ✓ توسعه کشت گیاهان کم آب بر متناسب با اقلیم یزد مانند: زعفران، پسته مقاوم، گیاهان دارویی، کشت های گلخانه ای
- ✓ گسترش سیستم های آبیاری نوین و هوشمند با حمایت مالی و فنی
- ✓ تقویت تشکل های کشاورزی و مدیریت مشارکتی آب و الگوی کشت
- ✓ طراحی سیاست های حمایتی پایدار (تضمین خرید، تسهیلات، بیمه کشاورزی)

✓ ایجاد سامانه پایش و ارزیابی مستمر اجرای الگوی کشت در سطح استان

منابع

- سالنامه آماری استان یزد
- گزارش سیمای کشاورزی استان یزد-سازمان جهاد کشاورزی استان یزد
- گزارش سیمای اقتصادی استان یزد-سازمان جهاد کشاورزی استان یزد
- گزارش های پژوهشی مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان یزد

Monitoring report on the implementation of the program of the national agricultural cropping pattern in Yazd province (2024-2025)

Abstract

The purpose of monitoring the cultivation pattern program is to monitor, evaluate, modify, and update the expected expectations and the results obtained, and provide feedback to the agents who compile and implement the program, in order to eliminate its weaknesses and strengthen its strengths. and continuous monitoring of the proper implementation of the program in line with the determined approaches. In order to summarize and determine the degree of achievement of the main goals of the cultivation pattern program in Yazd province in the crop year ۱۴۰۳-۱۴۰۴, the realization coefficient index was used. So that in case of realization of any of the notified programs between 90-110%, the realization factor is 80-120% realization factor is 0.8, 70-130% realization factor is 0.6 And in case of realization of less than 30% of the notified program, the realization coefficient of 0.2 was awarded. The degree of realization of the plan in Yazd province regarding the cultivated area of important crops was 99%, the degree of realization of the plan regarding the performance of crops was 101% and regarding the production of important crops this amount was 85%, the average percentage of realization of various indicators was 76%, Which, considering the implementation of the cropping pattern, can be non acceptable.

Keywords: cultivation pattern, food security, resource sustainability.

Ministry of Jihad-e-Agriculture
Agricultural Research, Education and Promotion Organization

**Monitoring report on the implementation of the program of the
national cultivation pattern of agricultural products
(Yazd province)**

Preparing and editing:

Alireza Nikoei, Mohammad Ekrami, Alireza Esmaeilzadeh,
MohammadReza Vazifehshenas, Abbas Pourmeidani and Alireza
Tavakoli

2024-2025